

За наукові КАДРИ

Орган партбюро, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова

Жити і працювати за ленінськими заповітами

В ці дні народи Радянського Союзу, трудящі всього світу відзначають як велике урочисте свято вісімдесят дев'яті роковини з дня народження Володимира Ілліча Леніна.

Ім'я Леніна невіддільне від історії створеної ним партії комуністів, від історії першої в світі соціалістичної держави, побудови соціалізму в нашій країні, від сучасної практики комуністичного будівництва.

Вісімдесят дев'яті роковини з дня народження В. І. Леніна відзначаються напередодні 1-го Травня — міжнародного свята пролетарської солідарності трудящих. У першотравневих закликах ЦК КПРС визначені головні, вирішальні завдання радянського народу на етапі розгорнутого будівництва комунізму, які були всебічно обґрунтовані в історичних рішеннях ХХІ з'їзду КПРС.

В. І. Ленін, обґрунтавши програму нашої партії, говорив, що, починаючи соціалістичні перетворення, ми повинні ясно поставити перед собою мету, до якої ці перетворення, кінець-кінцем, спрямовані, а саме: мету створення комуністичного суспільства. ХХІ з'їзд КПРС підвів підсумки боротьби радянського народу і накреслив програму діяльності партії і народу на наступні роки.

В своїх першотравневих закликах ЦК КПРС закликає всіх трудящих Радянського Союзу боротися за виконання і перевиконання семирічного плану, за нові перемоги у комуністичному будівництві.

В. І. Ленін високо оцінював роль науки у будівництві нового суспільства. «Раніше, — говорив В. І. Ленін, — весь людський розум, весь його геній творив тільки для того, щоб одним дати всі блага техніки й культури, а інших позбавити найнеобхіднішого — освіти й розвитку. А тепер всі чудеса техніки, всі здобутки культури стали загальнолюдським добром, і віднині ніколи людський розум і геній не будуть обернені в засоби насильства, в засоби експлуатації». За роки радянської влади у нас створено необмежені можливості для творчого розвитку науки і культури. Наука і культура стали глибоко народними. Про дальнє зміцнення зв'язків науки з народом свідчить, зокрема, широке розповсюдження після ХХІ з'їзду КПРС такої форми культурно-освітньої роботи серед мас, як народні університети. Свій скромний вклад в цю благородну справу вносять і вчені нашого університету. Нещодавно почав працювати організований нашим університетом лекторій на заводі ім. Жовтневої революції. Починає свою роботу лекторій в Іванівському районі. З вересня цього року ці лекторії будуть перетворені у народні університети. Активна участь у роботі такого університету є справою честі кожного наукового працівника.

Гарячий відгук у серцях всіх радянських вчених знаходить першотравневе звернення ЦК КПРС до працівників науки і вищої школи, що закликає їх до боротьби за дальший розвід наук, за технічний прогрес, до ще більш тісного зв'язку з життям народу, до боротьби за підготовку спеціалістів, гідних епохи комунізму.

В. І. Ленін неодноразово підкреслював, що формування людини — будівника нового суспільства — не може здійснюватися без поєднання навчання з продуктивною працею. Ленін писав, що ні навчання і освіта без продуктивної праці, ні продуктивна праця без паралельного навчання і освіти не могли б бути поставлені на ту височину, якої вимагає сучасний рівень техніки і наукового знання.

Звертаючись до делегатів III з'їзду комсомолу, В. І. Ленін говорив, що освіту, навчання і виховання молоді потрібно поєднувати з працею робітників і селян, що тільки в праці разом з робітниками і селянами наша молодь може успішно виховуватися в дусі комуністичної моралі. ХХІ з'їзд КПРС намітив широке коло заходів, спрямованих на дальнє зміцнення зв'язку освіти і виховання з продуктивною працею. Виконуючи рішення з'їзду, партійні, профспілкові і комсомольські організації зробили вже значний крок у напрямі поліпшення своєї роботи в цьому відношенні.

Певний позитивний досвід мають вже в цій галузі і громадські організації нашого університету. Заслуговують схвалення і підтримки такі форми роботи, як зустрічі студентів університету з членами бригад комуністичної праці, які влаштовуються фізико-математичним і історичним факультетами, організація предметної праці студентів на Одеському судноремонтному заводі філологічним факультетом, праця студентів біологічного факультету у парку «Дружба» та ботанічному саду і т. п. Все це має велике виховне значення і допоможе нашим студентам ділом відповісти на звернення ЦК КПРС, що закликає комсомольців і всю радянську молодь вчитися, жити і працювати по-комуністичному, виховувати в собі високі моральні якості, бути свідомими і невтомними будівниками комунізму.

Святкуючи вісімдесят дев'яті роковини з дня народження В. І. Леніна, радянський народ з гордістю оглядає шлях, який він проішов під прапором ленінізму, під керівництвом ленінської партії. Трудящі нашої країни впевнено дивляться у своє майбутнє, наближаючи його своєю самовідданою працею, роблячи його реальною дійсністю. Жити і працювати в наш час за ленінськими заповітами — це значить боротися за здійснення накресленої партією програми комуністичного будівництва.

№ 14 (002)

ЧЕТВЕР,

23

КВІТНЯ,

1959 року

Ціна 20 коп.

Хай живе і міцніє нерушима єдність Комуністичної партії і радянського народу — джерело сили соціалістичного ладу, запорука нових успіхів у будівництві комунізму!

(Із закликів ЦК КПРС до 1 травня 1959 року)

В. І. Ленін серед делегатів III з'їзду комсомолу.

Дмитро ПАВЛІЧКО.

ЛЕНІН ІДЕ

Ленін іде! Жити в ярмі доволі —
Громи весняні гудуть.

Ленін! Тануть сніги неволі —

Квіти свободи ростуть.

Іх чобітми хочуть втолпати капали
В ниву німецьку суху.

Проти весни танки рядами стали
На європейськім шляху.

Ленін іде! Наче на ріках крига,
Тріскають плити броні.

Ленін іде! Не зимова відлига —
Світ захитався в борні.

Хоче штигун квітку собі пришити
На робітничий кашкет.

«Як я тепер маю писати і жити»,
Дума продажний поет.

Ленін іде! Згинеш, потворний світі,
Лють не поможе тобі!

Ленін іде! Слово його беріте,
Бідні, обдергі, слабі.

Слово його — правди святої атом!

Правда в неправду стріля.

Слово його — смерть упирям багатим,
Людяна, вільна земля!

Ан. БОРТНЯК.

В подарунок Іллічу

Зібралися на майдані, дітлахи
Їдуть до лісу по гриби і квіти...
Піднімуть по дорозі порохи —
і там відчувають прохолоду літа.
Із п'єдесталу Ленін їх у путь

дбайливо, наче батько,
проводжає...
А обрії привітливо зовуть,
а синій ліс — в таємному
розмайі..

...І як завжди, награвшись
досхочу,
вертаючись з букетами конвалій,
хлоп'ята в подарунок Іллічу
їх покладуть на білі
п'єдестали.

В НОВІТНІХ ПЛАНАХ ЛЕНІН З НАМИ, А МИ В ДЕРЗАННІ—З ІЛЛІЧЕМ

ПОВСЯКДЕННО ДОПОМАГАТИ КОМСОМОЛЬЦЯМ

„Без роботи, без боротьби книжне знання комунізму з комуністичних брошур і творів нічогісінко не варте, бо воно продовжувало б старий розрив між теорією і практикою, той старий розрив, який становив найогиднішу рису старого буржуазного суспільства“.

(В. І. Ленін)

Шляхами, накресленими великим Леніним

В. І. Ленін, творчо розвиваючи ідеї Маркса і Енгельса про завдання та принципи комуністичного виховання, створив вчення про комуністичне виховання молодого покоління.

В. І. Ленін глибоко розкрив суть виховання як надзвичайно важливого явища суспільного життя і переконливо показав залежність його від умов матеріального життя суспільства та характеру суспільного ладу.

В праях В. І. Леніна ми маємо вичерпну відповідь на питання про те, чому і як треба вчити молодь, щоб підготувати їх до активних і свідомих будівників комунізму.

Відповідаючи комсомольській молоді на питання, як треба вчитися комунізму, В. І. Ленін зазначав: «Треба, щоб комуністична спілка молоді свою освіту, своє навчання і своє виховання поєднала з працею робітників і селян, щоб вона не замікалася в свої школі і не обмежувалася лише читанням комуністичних книг і брошур. Тільки в праях разом з робітниками і селянами можна стати справжніми комуністами».

Отже, одним з дуже важливих завдань комуністичного виховання В. І. Ленін визнавав трудове і політехнічне виховання нашої молоді.

Розвиваючи ідеї Маркса про все-бічний гармонійний розвиток особи, В. І. Ленін ще в 1897 році писав, що неможливо собі уявити ідеалу майбутнього без поєднання навчання з продуктивною працею молодого покоління: ні навчання і освіта без продуктивної праці, ні продуктивна праця без паралельного навчання і освіти не могли б бути поставлені на ту висоту, яка визначається сучасним рівнем техніки і науки.

В. І. Ленін не лише поставив завдання в галузі політехнічного і трудового виховання, але й визначив його характер і зміст. У своїй книзі «Дитяча хвороба «лівізму» в замітках на тези Н. К. Крупської про політехнічну освіту та в інших праях В. І. Ленін дав розгорнути програму політехнічного та трудового виховання молоді.

Ми, сучасники великих історичних подій — боротьби за поступовий перехід від соціалізму до комунізму, — є свідками реалізації великого Леніна в практично-

В. ЛІТОВЧЕНКО.

На фото: В. І. Ленін серед членів «Союзу боротьби за визволення робітничого класу».

Добрий подарунок до ленінських днів

Вийшла з друку лекція завідувача кафедрою історії КПРС доцента І. Г. Леонова «Початок ленінського етапу в розвитку марксизму. Петербурзький «Союз боротьби за визволення робітничого класу»». На вказану тему ще немає

опублікованих матеріалів. Тут вперше взято до уваги рекомендаций нового підручника історії КПРС.

В лекції тепло змальовано образ великого Леніна, все життя якого і багатогранна діяльність, нерозривно звязана з долею робітництва і всього труда людства, є неперевершеним прикладом безвітного служіння народові.

На багатому фактично-документальному матеріалі змальовано в лекції однієї статті, адже моя робота над образом В. І. Леніна проти ліберальних народниць «легальних марксистів», «економістів» і інших ворогів марксизму, висвітлено титанічною організацією та діяльністю В. І. Леніна по створенню і керівництву Петербурзьким «Союзом боротьби за визволення робітничого класу».

В лекції розкрито зміст геніальніх ленінських праць: «Що таке «другі народи» і як вони воюють проти соціал-демократів», «Завдання російських соціал-демократів», «Розвиток капіталізму в Росії» та інших. Лекція читається з інтересом і буде хорошим помічником при вивченні церного і другого розділу курсу історії КПРС. Ця лекція — добрий подарунок кафедри студентам до ленінських днів.

Робота над дипломною незабаром буде завершена.

В. СКРИЛЬОВА.

Б. Л. ГУРЕВИЧ,

секретар партійного бюро
геофаку.

МОЯ РОБОТА НАД ОБРАЗОМ В. І. ЛЕНІНА

Група студентів університету попрохала мене написати статтю в газету «За наукові кадри» про те, як я працював над образом В. І. Леніна.

Важко передати свої думки в рамках однієї статті, адже моя робота над образом В. І. Леніна почалася ще в 1939 році і буде продовжуватися до кінця моєго творчого життя.

Сценічне втілення образу В. І. Леніна — це важке, відповідально і почесне завдання для кожного рівніального актора. Мені пощастило взяти участь у драматичній трилогії нашого радянського драматурга М. Погодіна і відтворити на сцені Одеського російського драматичного театру імені А. В. Іванова образ Ілліча: в 1939 році — в п'єсі «Людина з рушницею», в 1956 році — в «Кремлівських курантах» і ось знову, недавно, в 1958 році — в «Третій патетичній».

Зовнішня схожість — необхідна вимога. Це питання дуже хвилює всіх акторів, виконавців образу Леніна. Але портретна схожість — це лише зовнішній копія, головне — створити живий образ Ілліча.

Перша моя робота у п'єсі «Людина з рушницею» була неслідовою спробою змалювати деякі ленінські риси. В 1956 році, перед ХХ з'їздом КПРС, коли театр приступив до роботи над «Кремлівськими курантами», я був уже теоретично і практично підготовлений до нової роботи. Творчі командирівка

приступила до вивчення образа В. І. Леніна

і моя робота над образом В. І. Леніна

закінчилася.

На п'єсі «Людина з рушницею»

я вживав образ Ілліча

з рушницею

і вживав

образ Леніна

з рушницею

і зірвав

Перші Герої Радянського Союзу

16 квітня минуло 25 років з дня встановлення Радянським урядом найвищої нагороди — звання Героя Радянського Союзу.

Це було зумовлено героїчною радянською дійсністю. 13 лютого 1934 року радянський пароплав «Челюскин», який освоював Великий Північний Морський шлях, потерпів аварію в льодах Чукотського моря. Екіпажу загрожувала смертельна небезпека.

Страшна катастрофа схвилювала всю країну, були використані всі сили і можливості для врятування потерпілих. Рискуючи власним життям, сім радянських пілотів здійснили 24 повітряних вильоти на

дрейфуючу крижину і врятували всіх членів екіпажу.

«Історія про це,— писала в той час англійська буржуазна газета «Дейлі геральд»,— одна з величніших серед історій про героїзм і витривалість, якими так багатий літопис полярних досліджень. Радіо і авіація зробили їх врятування можливим. Та радіо і авіація не змогли б допомогти без знань і доблесті льотчиків. Весь світ відає дань цим доблесним росіянам».

16 квітня 1934 року, після закінчення рятівних робіт, Радянський уряд установив найвищу нагороду, зв'язану з проявом героїзму, — звання Героя Радянського Союзу.

Цю велику нагороду вперше

одержали сім радянських льотчиків — Анатолій Плятілевський, Сигизмунд Леваневський, Василь Молоков, Микола Каманін, Маврикій Слепніов, Михайло Водоп'янов та Іван Доронін.

Після одержання високої урядової нагороди перші сім Героїв писали до редакції газети

«Правда»: «На перший заклик партії і уряду наші літаки кожної секунди готові піднятись в повітря, захищаючи недоторканість наших кордонів. Захищаючи нашу Батьківщину, над радянською землею піднімуться тисячі потужних літаків. Кожен літак зробить по-двиг, кожен пілот буде героєм».

Так і сталося в роки Великої Вітчизняної війни радянського народу проти гітлерівських окупантів.

За мужність і героїзм, проявлені в роки війни, більше десяти тисяч радянських людей стали Героями Радянського Союзу, більше 100 — двічі Героями Радянського Союзу.

П. ЯРЕМА.

ВИДАТНИЙ РОСІЙСЬКИЙ ГЕОГРАФ І МАНДРІВНИК

(До 120-річчя з дня народження М. М. Пржевальського)

Серед близької плеяди вітчизняних вчених ім'я великого географа і мандрівника М. М. Пржевальського займає одне з почесних місць.

М. М. Пржевальський — перший дослідник Центральної Азії — великої, найбільш важкодоступної частини Азіатського материка.

Подорожам і науковій обробці матеріалів М. М. Пржевальський присвятив більше 20 років свого життя.

З 1867 по 1888 р. М. М. Пржевальський очолив 5 великих експедицій. За цей час він пройшов понад 33 тисячі кілометрів, з яких 31,5 тисячі припадало на центральноазіатські подорожування.

Першою експедицією була Уссурійська (1867—1869 рр.). Уссурійська подорож була зв'язана з великими матеріальними нестаками і трудностями. Військове відомство відпустило на Уссурійську експедицію кошти в жалюгідному розмірі, і М. М. Пржевальському доводилося витрачати свої власні заощадження і заробітки. Бідна матеріальна база, незнання мови місцевого населення, відсутність перекладача, виконання обов'язків офіцера поряд з завданнями дослідника — такими були умови роботи мандрівника. Та не дивлячись на це, результати Уссурійської експедиції були близькими. Пржевальський зібрав цінні матеріали, які характеризують природу, населення і господарство краю. Дослідження молодого мандрівника відіграли велику роль в справі ознайомлення значних верств населення Росії з маловідомим тоді Далеким Сходом.

Уссурійська експедиція, як відзначав сам М. М. Пржевальський, вивела його на наукову дорогу. Сміливість, мужність, енергія, виняткова сумлінність і цілеспрямованість молодого дослідника звернули на себе увагу географічної громадськості Росії. Географічне товариство командирало Пржевальського в 1870 році в Монголію, Китай, Тіbet. З цього часу і до кінця свого життя Пржевальський постійно досліджував Центральну Азію.

Перша експедиція в Центральну Азію, — Монгольська експедиція — тривала майже три роки, хоч на неї були відпущені мінімальні кош-

ти. В складі експедиції було всього 4 чоловіки, включаючи самого Пржевальського. Велику мужність і героїзм виявили члени експедиції, переборюючи холод і спеку, голод і спрагу, хвороби, безгрошів'я. Експедиція пройшла пустелями Центральної Азії біля 12 тисяч кілометрів і зібрала цінний матеріал про природу і населення цього краю.

Наукові результати експедиції узагальнені в праці Пржевальського «Монголія і країна тангаутів». Ця книга привернула увагу географ-

атичною подією в зоології другої половини XIX століття.

Роботи Пржевальського знайшли всесвітнє визнання. Він був нагороджений золотою медаллю Російської Академії наук, на якій значалося: «Першому дослідникові природи Центральної Азії. 1886 р.». За наукові відкриття в Центральній Азії Російське географічне товариство нагородило М. М. Пржевальського вищою нагородою — Костянтинівською золотою медаллю. Золотими медалями нагородили Пржевальського Паризьке, Італійське, Берлінське, Лондонське та інші географічні товариства. Він був обраний почесним членом багатьох товариств, почесним громадянином С-Петербурга і Смоленська.

Нестерпні умови праці під час експедиції підірвали сили і здоров'я мандрівника.

П'яту подорож в Центральну Азію Пржевальському не вдалося здійснити. Великий дослідник помер 20 жовтня 1888 р. в м. Караколі, не доживши до п'ятдесяти років.

Дослідження Пржевальського відкрили період великих російських наукових експедицій в Центральну Азію. Ці експедиції очолювалися видатними мандрівниками М. В. Певцовим, Г. Н. Потаніним, В. І. Роборовським, Г. Є. Грум-Гржимайлом та іншими.

Дослідження Центральної Азії продовжуються і зараз. Радянські вчені подають допомогу вченим Китайської Народної Республіки і Монгольської Народної Республіки в дослідженнях районів Центральної Азії.

В 1946 році установлена золота медаль імені М. М. Пржевальського. Іменем Пржевальського назване місто в Киргизькій РСР (колишній Каракол), ім'я Пржевальського носить гірський хребет в системі Куньлуня тощо.

Перевидано праці Пржевальського, які кожна радянська людина читає з великим інтересом і почуває вдячністю до першого дослідника Центральної Азії Миколи Михайловича Пржевальського.

Ф. І. КАПЧИНСЬКА.

фів усього світу, в ній багато відкрито, невідомих наукі до Пржевальського.

Після Монгольської Пржевальський здійснив ще три експедиції в Центральну Азію — Лобнорську і Джунгарську, першу і другу Тібетську експедиції.

Під час своїх подорожей М. М. Пржевальський декілька разів пересік Монголію, був у Північному Китаї, в горах Куньлуня, Наньтая, Тібета, в пустіях Гобі, Алашаня, Ордо, досліджував Цайдам, Джунгарію, пустиню Такла-Макан. Всі свої маршрути М. М. Пржевальський наніс на карту.

Пржевальський зібрав великий гербарій кількістю до 16 тисяч рослин, колекцію тварин в кількості 702 екземплярів, 5010 птахів та ін. На території Центральної Азії він виявив дикого коня, що стало ви-

одержали сім радянських льотчиків — Анатолій Плятілевський, Сигизмунд Леваневський, Василь Молоков, Микола Каманін, Маврикій Слепніов, Михайло Водоп'янов та Іван Доронін.

Після одержання високої урядової нагороди перші сім Героїв писали до редакції газети

«Правда»: «На перший

ДРУЖИННИКИ ДІЮТЬ...

Закінчилась остання пара. Вечір... Ми у районному штабі народних дружинників по охороні громадського порядку. Біля чергового по штабу — телефон і карта Центрального району. Як і завжди вечорами, тут багатолюдно. В

призначений час до штабу прибуває все більше і більше «новеньких» — студентів нашого університету, які сьогодні мають чергувати на вулицях Центрального району. Начальник штабу, генерал-майор у відставці А. І. Балаєв знайомить їх з картою району, проводить інструктаж, пояснює обов'язки народного дружинника.

Ще було 20-ті роки мені, молодому робітникові, — говорить А. І. Балаєв, — доводилось брати участь у перших робітничих загонах по боротьбі з антирадянськими елементами. Ми виловлювали бандітів, злодіїв, спекулянтів і тим самим охороняли працю радянських людей, допомагали міцніти молодій Радянській республіці. Вам же належить охороняти громадський порядок, боротися з дебошірами, п'янинцями, давати відсік хуліганам і іншим порушникам дисципліни, боротися з проявами пережитків минулого.

А через декілька хвилин начальник загону дружинників нашого університету Г. П. Стасенко командує: «Приготуватись до виконання своїх обов'язків!». Командири груп — І. Устинов, Осовехій, Соколовський, Губенко та інші — одержують завдання: патрулювати по вулицях, скверах, площах, чергувати в кінотеатрах...

Комсомольці-дружинники направляються на свої об'єкти. Разом з черговим в штабі залишається тільки оперативна група на чолі з І. Устиновим. За останні дні в добровільні дружини записалось понад тисячу юнаків і дівчат. Більшість з них — студенти, тому що на території Центрального району дуже мало підприємств.

Зараз в загонах народних дружин Центрального району, — розповідає заступник начальника штабу, генерал у відставці тов. Баранчук, — біля 2000 юнаків і дівчат.

З Одеського інституту інженерів морського флоту в загони дружинників вступило 380 студентів, по 300 студентів прийшло з Одеського будівельного інституту і з Вищого морехідного училища.

Комітет комсомолу нашого університету надіслав до лав народних дружинників всього 90 студентів. Це нижче наших можливостей. На жаль, не беруть участі у цій справі наші дівчата, тимчасом як з інших вузів у загони народних дружин прийшли чимало дівчат.

Разом з міліцією дружинники ретельно охороняють працю і відповідників радянських людей.

Володимир ПІЧА.

Перший день захисту

Ми з нетерпінням чекали першого дня захисту курсових робіт. І ось цей день настав. Ми прослухали 4 доповіді студентів Помагайбо, Гагіної, Матковського і Михайлової.

Студент Помагайбо зробив кілька аналіз пегматитового граніту, зразок якого він одержав у нашому палеонтологічному музеї. Пегматитовий граніт становить великий інтерес не лише для хімії, а й для геології, мінералогії. Не менш цікавою є робота Віри Гагіної «Хроматографія на папері». Хроматографія — це порівнянно новий метод. Ознайомитися з його методикою, звичайно, дуже корисно.

Всі чотири курсові роботи оцінені на «відмінно». І не випадково. Це наслідок великої і напруженої праці.

Т. СКУБА.

В. о. редактора В. В. ФАЩЕНКО.